

UČEBNÉ OSNOVY ISCED 2

Vzdelávacia oblasť	Jazyk a komunikácia
Názov predmetu	SLOVENSKÝ JAZYK A LITERATÚRA - LITERATÚRA
Ročník	ôsmy
Časový rozsah výučby	2 hodiny/týždeň 66 hodín/ročne

1. Charakteristika predmetu

Literatúra /literárna výchova/ je súčasťou vyučovania predmetu slovenský jazyk a literatúra. Hodnotenie tejto zložky participuje na známke z predmetu slovenský jazyk a literatúra. Na hodinách literárnej výchovy žiak pracuje s textom – literárnym úryvkom a s doplnkovou literatúrou, ktorá je odporúčaná vyučujúcim tohto predmetu. V 8. ročníku funguje ako doplnková literatúra kniha Anna zo Zeleného domu, Tri gaštanové kone, Malý princ. Pri práci s textom žiak spoznáva umelecké javy a hľadá súvislosti medzi postavami a javmi. K literárnej ukážke dokáže zaujať stanovisko.

Obsah literárnej výchovy je rozčlenený do t základných tematických celkov:

1.Poézia

- Lyrická poézia
- Lúboštná poézia
- Prírodná poézia
- Modlitba
- Epická poézia

2.Próza

- Zo života mladých ľudí
- Dievčenský román
- Dobrodružná literatúra
- Vedecko-fantastická literatúra
- Denník
- Vedecko-populárna literatúra
- Literatúra faktu

2. Ciele predmetu

- Analýza literárnych ukážok
- Identifikácia umeleckých jazykových prostriedkov
- Čítanie textu s porozumením
- Definovanie literárnych pojmov
- Poznať rozdiel medzi poéziou a prózou
- Identifikovať znaky literárnych žánrov
- Rozvoj rečových znalostí

3. Kľúčové kompetencie

a) Komunikácia v materinskom jazyku:

- vyjadriť svoje myšlienky ústnou a písanou formou,
- vedieť vytvoriť otázku,
- vedieť na otázku primerane odpovedať,
- vedieť zaujať stanovisko – hodnotiť,
- rozvíjať slovnú zásobu,
- vytvárať štylisticky perfektné ústne a písomné komunikáty
- porozumieť testovému zadaniu.

b) Kompetencie v oblasti informačnej technológie:

- vyhľadávať, zhromažďovať a triediť údaje získané z webových stránok,
- vytvoriť prezentáciu v aplikácii POWER POINT.

c) Naučiť sa učiť sa

- efektívne si zadeliť čas na literatúru,
- interpretácia básne.

d) Sociálne a občianske kompetencie

- práca v skupine – tímová práca,
- rozdelenie úloh a povinností,
- nacvičenie rolí,
- prezentácia tímovej práce.

e) Informačné kompetencie

- Orientovať sa v školskej a verejnej knižnici

f) Tvorivé kompetencie

- Zdramatizovať básnický alebo prozaický text
- Ilustrovať umelecký text.
- Napísať kratší prozaický útvar (ja-rozprávanie, básnický scenár, vlastnú báseň, krátku charakteristiku)
- Inscenovať kratší dramatický text

g) Analytické a interpretačné zručnosti

- Prerozprávať obsah prečítaného diela.
- Odlíšiť epické, lyrické a dramatické texty.
- Vytvoriť dejovú osnovu prečítaného diela, vyhľadať kľúčové slová.
- Určiť hlavné a vedľajšie postavy diela.
- Abstrahovať a sformulovať hlavnú myšlienku prečítaného diela, vrátane lyrickej básne.

- Analyzovať umelecký text po štylisticko-lexikálnej a kompozičnej stránke a určiť funkciu jednotlivých prvkov pre celkové vyznenie diela, interpretovať význam diela.

4. Témy a požiadavky na výstup

Tematický celok	Rozvíjajúce ciele	Obsahový štandard, téma	Výkonový štandard	Prierezové témy, medzi-predmetové vzťahy
Opakovanie učiva zo 7.roč.	Zopakovať a fixovať vedomosti z predchádzajúceho ročníka	anekdota, epická báseň, populárna pieseň, dobrodružná lit., western, robinsonáda, biografický román, detektívna lit., dievč. román, poviedka, novela, film, rozhl. hra	Žiak vie vysvetliť pojmy a definície, vie uviesť príklady, vie sformulovať vlastné hodnotenie prečítaného textu a argumentovať.	
	Obsah učiva 8.roč.	lyrická báseň, lúboštná lyrika, lyrickoepická báseň, epické dielo, román, vedecko-fantas. lit., denník, lit. faktu	Vie identifikovať rozdiely medzi poéziou a prózou. Chápe pojem lyrika a epika ako základný lit. druh.	
1.Poézia 1.1Lyrická poézia Lúboštná poézia	Porovnať pojmy lúboštná poézia, ľudová pieseň.	Lúboštná poézia Ľudová pieseň	Vie definovať lyriku, vie zaradiť text k lúboštnej lyrike, Vie porovnať lyrickú báseň s textom ľudovej piesne.	OSR
	Vysvetliť pojem poloľudová pieseň	Poloľudová pieseň Sivé oči, sivé, jako tá mrákava	Chápe pojem poloľudová pieseň. Vie sformulovať hlavnú myšlienku. Vie porovnať lyrickú báseň s textom ľudovej piesne.	OSR
	Práca s textom	Veľpieseň od Šalamúna Pieseň piesní	Vie vyabstrahovať a sformulovať hlavnú	OSR

		Lyrická báseň Biblia Lyrický hrdina	myšlienku. Vie plynulo čítať lyrický text, frázovať ho v súlade s osobným vnímaním. Vie vysvetliť pojem lyrický hrdina.	
	Práca s textom	J. Kollár: Slávy dcera autorská lúboštná poézia, básnická skladba, myšlienky humanity a vŕseslovanskej vzájomnosti	Vie vyjadriť subjektívne pocity z textu, pri interpretácii správne používa literárne pojmy.	EV
	Práca s textom	Ľ. Štúr: Rozlúčenie symbol zrieknutie sa lásky kvôli	Vie sformulovať hlavnú myšlienku lyrickej básne, chápe pojem symbol.	
	Práca s textom	A.Sládkovič: Marína básnická otázka, zápor vo verši, jednota lásky k vlasti a k žene	Vie identifikovať výrazové umelecké prostriedky, dokáže verbálne vyjadriť vlastný zážitok a podporiť ho príkladmi z textu.	OSR PG
	Práca s textom	J. Král: Moja pieseň zakladateľ modernej slov. reflexívnej a revolučnej lyriky, ponáška na ľudovú slovesnosť, sylabický veršový systém, romantizmus	Pozná význam tvorby štúrovského básnika, vie vyhľadať informácie o ňom. Vie vysvetliť definíciu sylabického verša.	PG
	Práca s textom	A.Puškin: Slávik a ruža zakladateľ modernej ruskej prózy,	Vie zaujať hodnotiace stanovisko k prečítanému textu a verbálne	OSR

		romantizmus	vyjadriť.	
	Práca s textom	S. Petofi: Povedal by som geniálny maďarský básnik, lúboštná lyrika, motív lásky	Chápe hlavný motív básne a stotožnenie autora s lyrickým hrdinom.	
	Práca s textom	R.M. Rilke: Lúboštná pieseň nemecký básnik, spisovateľ, spirituálne básne, veršový presah, básnická otázka	Vie sformulovať hlavnú myšlienku lyrickej básne.	OSR EV
	Práca s textom	J. Smrek: Dievča v rozkvet moderná poézia, voľný verš	Vie identifikovať voľný verš a odlíšiť od viazaného.	
	Práca s textom	M. Rúfus: A napokon láska podoba lásky, vonkajšia kompozícia	Vie charakterizovať vonkajšiu kompozíciu poézie (grafické členenie, verš, strofa).	MULT
	Práca s textom	V. Mihálik: Starý album vonkajšia a vnútorná kompozícia, verš	Vie sformulovať hl. myšlienku lyrickej básne.	
1.2Prírodná poézia	Práca s textom	P.O.Hviezdoslav: Pozdrav prírodná lyrika, vyznanie lásky k prírode, oravská príroda ako objekt básnikovho záujmu	Vie zaradiť lyrický text ku konkrétnemu druhu lyriky. Vie pomenovať umelecké štylistické prostriedky. Pozná literárne diela básnika.	OSR
	Práca s textom	M. Haľamová: Vyznanie umelecké prostriedky poetky	Dokáže identifikovať výrazové umelecké prostriedky.	
		Najkrajšia báseň Najmilšia báseň	Vyjadrí vlastné chápanie literárneho diela, doplní údajmi zo života a diela autora.	

1.3 Modlitba	Práca s textom	Modlitba Pána k anjelovi strážcovi cieľ kresťanskej modlitby, liturgická modlitba	Vie vysvetliť pojem modlitba ako výrazovú formu náboženskej viery.	OSR
	Práca s textom	A.Exupéry: Exupéryho modlitba vlastná modlitba francúzskeho spisovateľa, autorská modlitba	Chápe potrebu modlitby a individuálneho zamyslenia sa.	OŽZ ENV
	Práca s textom	M. Rúfus: Rozhovor v parku so strážnym anjelom Modlitba za starkú lyrická báseň, modlitba ako inšpirácia básnika	Chápe rozdiel medzi modlitbou a lyrickým textom. Identifikuje kompozičné znaky modlitby: oslovenie, text, záverečné slovo – amen. Verbalizuje vlastný zážitok z konkrétneho textu.	
2. Epická poézia	Vysvetliť pojem kolektívny hrdina, sformulovať hlavnú myšlienku, charakterizovať hrdinov.	S. Chalupka: Mor ho! epická báseň, epické rozprávanie, lyrickoepická básnická skladba, kolektívny hrdina, jeho vonkajšia a vnútorná charakteristika, kladný a záporný hrdina, lyrické opisy prírody, posolstvo básnika,	Vie vysvetliť pojem epika a jej tri základné typy. Vytvorí dejovú osnovu a prerozpráva obsah . Chápe pojem kolektívny hrdina, charakterizuje hrdinov epickej skladby, vyhledá lyrické prvky skladby. Abstrahuje a sformuluje hlavnú myšlienku – posolstvo štúrovského básnika. Pozná výrazové	

			umelecké prostriedky.	
	Rozšíriť vedomosti o Hviezdoslavovi, vedieť charakterizovať hlavnú postavu	P.O. Hviezdoslav: Rastislav epická poézia, dramatizované čítanie, dejová osnova, charakteristika jednotlivých postáv. dopovedanie príbehu podľa vlastných predstáv	Vyhľadá kľúčové slová, zostaví dejovú osnovu, charakterizuje hlavnú postavu. Dotvorí príbeh podľa vlastnej fantázie. Získa nové informácie o básnikovi.	MED PG
	Opakovanie učiva		Systematizácia poznatkov	OSR
	Diagnostikovať vedomosti.	Polročný test		OSR
2.Próza 1. Zo života mladých ľudí	Vedieť základné informácie o spisovateľovi. Parafrazovať myšlienky z Malého princa.	A. Exupéry: Malý princ úloha ilustrácie, životná filozofia autora, rozprávač a malý princ, beseda o knihe Malý princ, tvorba vlastných ilustrácií k textu, <i>rozprávka pre dospelých</i>	Identifikuje v texte rozprávača, formu rozprávania. Charakterizuje konanie postáv. Parafrazuje životnú filozofiu autora.	OSR
	Vysvetliť pojem lyrizovaná próza, vedieť prerozprávať obsah, kriticky zhodnotiť hlavného hrdinu.	M. Figuli: Tri gaštanové kone lyrizovaná próza ako lit. smer 20. st., rozprávač príbehu, hlavná postava, dejová osnova, funkcia umeleckých prostriedkov v texte	Určuje v epických textoch znaky: dejovosť, dynamickosť, dialogickosť. Vie kriticky zhodnotiť hlavného hrdinu, jeho konanie a zmýšľanie z vlastného pohľadu a argumentovať. Chápe funkciu umeleckých prostriedkov v lyrizovanej próze.	
2	Vedieť	L.Montgomeryová:	Vie vysvetliť	

<p>Dievčenský román</p>	<p>charakterizovať Annu, prerozprávať obsah</p>	<p>Anna zo Zeleného domu epické dielo, román, dievčenský román, prehovor lit. Postavy – monológ, dialóg</p>	<p>pojmem dievčenský román, pozná jeho znaky, vie charakterizovať postavu a jej konanie. Dokáže porovnať vlastnosti niektorých dievčenských hrdiniek.</p>	
<p>3. Dobrodružná literatúra</p>	<p>Vysvetliť pojem dobrodružná literatúra.</p>	<p>J. Alex: Čierne koráby dobrodružný román, historický román, historicko-dobrodružný román, kľúčové slová, komplikovanosť a dramatickosť vzťahov a situácií, historické obdobie</p>	<p>Identifikuje druh románu na základe deja, témy, prostredia a zamerania na čitateľa. Rozlišuje hlavné a vedľajšie postavy, určí kompozičné a štylistické prostriedky, ktoré vyvolávajú dramatickosť a stupňujú napätie.</p>	
<p>4. Vedecko-fantastická literatúra</p>		<p>J. Verne: Cesta na Mesiac zakladateľ vedecko-fantastickej lit., vedecko-fantas. poviedka, román, film, technické a vedecké prvky, vízia autora</p>	<p>Vie vysvetliť definíciu pojmu, chápe úlohu fikcie pri tvorbe sci-fi lit., odôvodní súvislosť nadpisu s obsahom diela, vyhľadá kľúčové slová a technické výrazy. Abstrahuje a sformuluje hlavnú myšlienku.</p>	

		W. Kotzwinkle: E.T. Mimozemšťan Extra Terrestrial kľúčové slová, dejová osnova, reálne a fantastické prvky, pokus o vlastnú sci- fi poviedku	Odlíši reálne a fantastické prvky, humorné situácie. Vie porovnať tematiku a výrazové prostriedky u starších autorov sci-fi lit. a súčasných. Vie uviesť príklady.	OSR PG
		D. Adams: Stopárov sprievodca galaxiou päťdielna stopárska trilógia alebo paródia na sci-fi, autorov zámer a absurdita, charakteristika postáv	Vie sformulovať hodnotenie prečítaného textu a argumentovať. Chápe rozdiel medzi vedecko- fantas-tickou lit. a fantastickou rozprávkou.	
		D. Adams: Stopárov sprievodca galaxiou spracovať sci-fi bedeker na cestu k niektorej planéte	Získané poznatky uplatní v spracovaní zadanej úlohy.	
5.Denník		M. Beňovský: Osudy a cesty grófa M. Beňovského memoáre, dobrodružné rozprávanie, časový sled udalostí, román vo forme denníka	Vie samostatne sformulovať subjektívne hodnotenie prečítaného textu a primerane obhajovať. Vie porovnať druhy románov, hodnotiť konanie a zmýšľanie hlavnej postavy.	
		S. Townsendová: Tajný denník A. Molla charakterizovať hlavného hrdinu na	Vie kriticky zhodnotiť hlavného hrdinu, jeho konanie	

		základe denníkových zápisov, pomenovať problémy, ktoré sa ho týkajú a ktoré musí riešiť	a správanie. Vie pomenovať jeho problémy a predložiť svoje stanovisko a argumentovať.	
		L.Rennison: Denníky Georgie Nicolsonovej denník, ja-rozprávanie, konanie hlavnej postavy	Vie samostatne sformulovať názory na konanie hlavnej postavy.	
	Opakovanie učiva	denník ako žáner monogr. charakteru, vl. denník, čítanie s časovým odstupom, riešenie problémov s odstupom času	Dokáže vytvoriť vlastný denník a zachytiť udalosti osobné a spoločenské.	
6.Vedecko-populárna literatúra		M.Bel: Zvolenská stolica polyhistor, poznávací a informatívna funkcia, postupy vecnej a umeleckej literatúry	Vysvetlí pojem vedecko-populárna lit., identifikuje znaky populárnosti a vedeckosti – fakty a vedecké informácie. Vyhľadá kľúčové výrazy, voľne reprodukuje obsah textu.	
		M. Kučera: Konštantín a Metod Postavy veľkomoravskej histórie, kľúčové slová, vecné informácie	Identifikuje charakteristické znaky populárno-vedeckej lit. Pozná fakty o historických osobnostiach.	
		V.Zamarovský: Slová,slová,slová... Na počiatku bol Sumer kľúčové slová, slovná zásoba,	Vyhľadá kľúčové výrazy a pripraví osnovu. Vysvetlí význam sumerských prísloví	

		tematika sumerských prísloví, dôraz na fakty a vedecké údaje, osobný zážitok	a porovná s podobnými slovenskými prísloviami.	
		J.Skladaná: Slová z hlbín dávnych vekov hurónsky rev, hurónsky smiech Šalamúnova múdrosť skrytý a priamy význam slov. spojenia – irónia alebo uznanie	Vie vysvetliť slovné spojenia, chápe skrytý a priamy význam.	
7.Litertúra faktu		E. Newth: Všetko sa skladá z atómov Hľadanie pravdy literatúra faktu, osud pokrokových ľudí a ich myšlienok	Identifikuje hlavné znaky lit. faktu: poznávacia funkcia, estetický zážitok, rozhranie vecnej a umeleckej lit. Rozlíši fakty a umelecké prostriedky.	
		L. Zrubec: Zomrel dva razy Sándor Petöfi alias Alexander Petrovič, povaha a charakter maďarského básnika	Vie porovnať lit. faktu s umeleckou lit. a odlíšiť vecnú lit. Vie posúdiť charakter básnika.	
		F.Gel: Premožiteľ neviditeľných dravcov francúzsky lekár a vedec Louis Pasteur ako lekár a ako človek, hrdina príbehu, odborné výrazy, fikcia a realita príbehu	Vie vysvetliť pojem lit. faktu. Vie vysvetliť metaforu v názve diela. Dokáže charakterizovať hlavnú postavu a jej prínos vo vedeckej oblasti.	
		Čo sme sa naučili nové pojmy a	Vysvetlí a identifikuje	

		poučenia	pojmy a poznatky.	
	Diagnostika vedomostí	Výstupný test	Vie aplikovať poznatky	

5. Metódy a formy práce

Výber metód a foriem práce je podriadený charakteru preberanej témy. Cieľom vybraných a použitých metód je zefektívniť vyučovací proces a aktivizovať žiakov. Využívame:

- a) motivačné rozprávanie,
- b) prácu s textom – vyhľadávanie základných znakov literárnych žánrov,
- c) diskusiu,
- d) riadený rozhovor,
- e) reprodukciu literárnych diel,
- f) dramatizáciu literárnych diel,
- g) inscenačnú metódu,
- h) didaktické hry,
- i) literárne kvízy,
- j) prezentácie o autoroch – využitie digitálnych technológií
- k) tvorba projektov

6. Materiálne a výučbové prostriedky

- zošit, učebnica, tabuľa, počítač, dataprojektor, aplikácie POWER POINT, webové stránky a prehliadače, doplnkovú literatúru.

7. Učebnicové zdroje

Literatúra pre 8.ročník

8. Hodnotenie predmetu

Hodnotenie žiakov je založené na kritériách hodnotenia v každom vzdelávacom výstupe. Použijú sa adekvátne metódy a prostriedky hodnotenia. Žiaci sa hodnotia v súlade s Metodickým pokynom č.22 /2011 – na hodnotenie žiakov ZŠ. V procese hodnotenia učiteľ uplatňuje primeranú náročnosť , pedagogický takt voči žiakovi , rešpektuje jeho práva a humánny prístup. Predmetom hodnotenia sú najmä učebné výsledky , vedomosti , zručnosti, osvojené kľúčové kompetencie , ako aj usilovnosť a individuálne osobitosti žiaka. Uskutočňuje sa priebežné a celkové hodnotenie žiaka.

A) Stupnica hodnotenia testu v písomnej a elektronickej podobe:

100% - 90%	výborný
89% - 75%	chválitebný
74% - 50%	dobrý

49% - 30%	dostatočný
29% - 0%	nedostatočný

B) Poznámkový zošit

Žiak je povinný mať zavedený zošit na literatúru. Učiteľ si ich môže kedykoľvek vyžiadať a skontrolovať obsahovú a pravopisnú stránku. Po vykonaní kontroly sa podpíše, kontrolu datuje a slovne zhodnotí úroveň poznámkového zošita. V hodnotení poukáže na nedostatky, pochváli úpravu.

V prípade, že žiak dostane učebný materiál – pracovný list, cvičenie na dopĺňanie preberaného javu, je povinný si ho založiť do pracovného zošita /prilepenie, vloženie/.

Vypracovala: Mgr. Vaníková Michaela